

VẬN DỤNG KỸ THUẬT DẠY HỌC DỰ ÁN NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH TRONG GIẢNG DẠY MÔN GIÁO DỤC KINH TẾ VÀ PHÁP LUẬT 11

APPLYING PROJECT BASED LEARNING TECHNIQUES TO DEVELOP STUDENTS' CAPACITY IN TEACHING ECONOMICS AND LAW EDUCATION 11

Vũ Thu Trang

Khoa Sư phạm, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Received: 15/9/2025; Accepted: 25/9/2025; Published: 6/10/2025

Tóm tắt: Dạy học dự án là phương pháp dạy học tích cực giúp phát triển toàn diện năng lực cho người học theo định hướng giáo dục hiện nay. Trong dạy học mạch Giáo dục kinh tế của môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật 11, PBL không chỉ tăng hứng thú học tập mà còn hình thành năng lực kinh tế và kỹ năng giải quyết vấn đề trong thực tiễn. Tuy nhiên, để tối ưu hóa hiệu quả của dự án học tập và đảm bảo mọi học sinh tham gia tích cực vào từng giai đoạn, cần có sự tích hợp có hệ thống các kỹ thuật dạy học tích cực. Trên cơ sở phân tích lý thuyết, vai trò của các kỹ thuật dạy học trong việc hỗ trợ dự án, bài viết đề xuất thiết kế và minh họa quy trình vận dụng cụ thể các kỹ thuật này vào từng giai đoạn của dự án học tập.

Từ khóa: dạy học dự án, kỹ thuật dạy học, giáo dục kinh tế, giáo dục kinh tế và pháp luật, lớp 11

Abstract: Project-Based Learning (PBL) is an active instructional approach that fosters the holistic development of learner competencies in line with current educational orientations. Within the Economic Education component of the subject Economics and Law Education 11, PBL not only enhances student engagement but also cultivates economic competencies and practical problem-solving skills. However, to optimize the effectiveness of learning projects and ensure active participation from all students at each stage, a systematic integration of active teaching techniques is essential. Based on a theoretical analysis of the role of these techniques in supporting PBL, this paper proposes the design and illustration of a procedural model for applying them throughout the different phases of a learning project.

Keywords: project-based learning, teaching techniques, economic education, economic and legal education, 11th grade

1. Đặt vấn đề

Theo Chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT) 2018, việc vận dụng các phương pháp dạy học (PPDH) tích cực nhằm phát huy năng lực của học sinh (HS) ngày càng được chú trọng trong bối cảnh giáo dục (GD) hiện nay. Môn Giáo dục kinh tế và pháp luật (GDKT & PL) với đặc trưng gắn liền thực tiễn kinh tế - pháp luật, không chỉ trang bị tri thức thiết thực mà còn góp phần hình thành năng lực công dân và định hướng nghề nghiệp cho HS Trung học phổ thông (THPT).

PP dạy học dự án (DHDA) được xem là một hướng tiếp cận hiệu quả, tạo cơ hội để HS trải nghiệm, hợp tác và giải quyết các vấn đề thực tiễn. Tuy nhiên, để DHDA phát huy tối đa hiệu quả trong các dự án học tập cần có sự hỗ trợ của các kỹ thuật dạy học tích cực nhằm cụ thể hóa hoạt động học tập, gắn lý thuyết với thực hành và nâng cao chất lượng sản phẩm học tập. Do đó, thiết kế vận dụng một số kỹ thuật dạy học vào quy trình dự án học tập môn GDKT & PL lớp 11 (Mạch nội dung giáo dục kinh tế) nhằm phát triển năng lực của HS là hết sức cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

Trong Chương trình GDPT ban hành 2018: “Năng

lực là thuộc tính cá nhân được hình thành, phát triển nhờ tổ chất sẵn có và quá trình học tập, rèn luyện, cho phép con người huy động tổng hợp các kiến thức, KN và các thuộc tính cá nhân khác như hứng thú, niềm tin, ý chí,... thực hiện thành công một loại hoạt động nhất định, đạt kết quả mong muốn trong những điều kiện cụ thể.”. Từ định nghĩa trên, có thể hiểu, phát triển năng lực là quá trình bồi dưỡng và hoàn thiện khả năng của mỗi cá nhân, thông qua việc kết hợp và vận dụng tổng hợp kiến thức, KN, thái độ cùng các phẩm chất cá nhân để thực hiện hiệu quả một hoạt động trong điều kiện cụ thể. Quá trình này hướng đến mục tiêu giúp người học trở nên toàn diện hơn, chủ động, sáng tạo và có khả năng áp dụng tri thức một cách linh hoạt trong việc giải quyết các vấn đề đặt ra từ học tập cũng như đời sống thực tiễn.

Theo tác giả Phạm Thị Hồng Tú và cộng sự (2024): “DHDA là một PPDH, trong đó HS hình thành và phát triển các phẩm chất và năng lực thông qua việc tự lực và hợp tác cùng nhau để giải quyết các vấn đề thực tiễn, theo sát chương trình học, có sự kết hợp giữa lý thuyết và thực hành để tạo ra các sản phẩm có thể giới thiệu, trình bày. Trong đó, trọng tâm chính là việc tổ chức HS xác định và thực hiện các dự án học tập. Thông qua việc thực hiện các dự

án học tập, phẩm chất và năng lực được hình thành và phát triển. Như vậy, DHDA là một kiểu tổ chức HS học xung quanh các dự án.”

Theo tác giả Phạm Thị Hồng Thắm và Phạm Thị Phương Thức (2021): “KTDH là trong quá trình dạy học, GV sử dụng tổng hợp các PP, phương tiện, cách thức... để đạt mục tiêu dạy học; KTDH là những biện pháp, cách thức hành động của GV và HS trong các tình huống hành động nhỏ nhằm thực hiện và điều khiển quá trình dạy học. Các KTDH là những đơn vị nhỏ nhất của PHDH hay còn gọi là bình diện vi mô của PPDH.”...

2.2. Vai trò của kỹ thuật dạy học trong việc hỗ trợ PP dự án nhằm phát triển năng lực của người học

Thứ nhất, KTDH có vai trò cụ thể hóa PPDH dự án. Nếu như PP dự án mang tính định hướng chung về cách thức tổ chức dạy học thì kỹ thuật lại chính là công cụ thực hiện, giúp chuyển hóa các ý tưởng, kế hoạch của dự án thành những hoạt động cụ thể và khả thi. Nhờ vậy, HS và GV đều có hướng đi rõ ràng trong quá trình triển khai dự án.

Thứ hai, KTDH góp phần xây dựng môi trường học tập tích cực, nơi học sinh được khuyến khích tham gia chủ động và sáng tạo. Các kỹ thuật linh hoạt giúp HS tự trải nghiệm, khám phá kiến thức, từ đó nâng cao động lực học tập và khả năng tự học.

Thứ ba, KTDH hỗ trợ hiệu quả cho từng giai đoạn của dự án. Trong quá trình thực hiện dự án, mỗi giai đoạn đều đòi hỏi những hoạt động và kỹ thuật khác nhau. KTDH giúp GV lựa chọn và áp dụng các chiến lược phù hợp, từ khâu xác định đề tài, lên kế hoạch, thực hiện đến đánh giá kết quả. Điều này đảm bảo dự án được triển khai một cách bài bản và hiệu quả.

Thứ tư, KTDH giúp nâng cao hiệu quả và tính linh hoạt của PP dự án. GV có thể linh hoạt lựa chọn kỹ thuật phù hợp với từng mục tiêu, đối tượng và điều kiện thực tế. Nhờ đó, việc dạy học dự án không chỉ dừng lại ở kết quả sản phẩm cuối cùng mà còn đảm bảo quá trình học tập của HS phong phú, đa dạng, đặc biệt là tối ưu hóa việc rèn luyện các năng lực cốt lõi đã đề ra, như năng lực tìm hiểu và tham gia hoạt động kinh tế - xã hội, năng lực giao tiếp và hợp tác,...

2.3. Vận dụng kỹ thuật dạy học tích cực hỗ trợ PP dự án trong giảng dạy nội dung giáo dục kinh tế - môn GDKT & PL

2.3.1. Một số kỹ thuật dạy học tích cực hỗ trợ PP dự án

Bảng 1. Các kỹ thuật dạy học hỗ trợ PP dự án

Quy trình tổ chức dạy học dự án	Kỹ thuật dạy học
Bước 1: Chọn đề tài và xác định mục tiêu cho dự án	- Kỹ thuật chia nhóm - Kỹ khăn trải bàn - Kỹ thuật lược đồ tư duy

Bước 2: Xây dựng kế hoạch thực hiện dự án	- Kỹ thuật kipling (5W1H) - Kỹ thuật lược đồ tư duy
Bước 3: Tiến hành thực hiện dự án	- Kỹ thuật động não
Bước 4: Báo cáo và trình bày sản phẩm	- Kỹ thuật phòng tranh (trưng bày sản phẩm dự án)
Bước 5: Đánh giá và rút kinh nghiệm	- Kỹ thuật phòng tranh (quan sát, đánh giá sản phẩm dự án)

Từ bảng trên, có thể thấy mỗi bước của quy trình dạy học dự án đều gắn liền với những KTDH tích cực khác nhau, nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo và hợp tác của HS. Việc vận dụng các kỹ thuật này không chỉ giúp quá trình học tập trở nên sinh động, linh hoạt mà còn góp phần phát triển năng lực chung (tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo) và năng lực đặc thù cụ thể trong môn GDKT&PL (điều chỉnh hành vi, phát triển bản thân, tìm hiểu và tham gia các hoạt động kinh tế và xã hội) của HS. Do vậy, trong thực tiễn dạy học, GV có thể linh hoạt lựa chọn và sử dụng kết hợp các kỹ thuật vào hoạt động dạy học phù hợp, đạt hiệu quả tối ưu.

2.3.2. Minh họa việc vận dụng kỹ thuật dạy học trong dự án học tập môn GDKT & PL (Mạch nội dung giáo dục kinh tế)

Tên dự án: Đạo đức kinh doanh - Trách nhiệm từ mỗi cá nhân và gia đình. Dự án thực hiện trong bài 7 “Đạo đức kinh doanh”. Thời gian: 3 tiết

*** Nhiệm vụ:** Các em hãy tạo một video ngắn (3-4 phút) tìm hiểu một trường hợp vi phạm đạo đức kinh doanh trong thực tế, có thể liên hệ thực tế tại địa phương; trình bày hậu quả của hành vi này đối người tiêu dùng, người kinh doanh và xã hội. Từ đó, hãy thiết kế một poster tuyên truyền để phê phán những hành vi vi phạm đạo đức kinh doanh và kêu gọi gia đình, cộng đồng xây dựng văn hóa kinh doanh lành mạnh...

* Mục tiêu:

- *Về kiến thức:* HS vận động người thân trong gia đình thực hiện đạo đức kinh doanh. HS phê phán được những biểu hiện vi phạm đạo đức kinh doanh.

- *Về năng lực:* Năng lực giao tiếp và hợp tác: Biết lắng nghe và có phản hồi tích cực trong giao tiếp, chủ động hoàn thành phần việc được giao khi tham gia dự án nhóm. Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo: Tìm hiểu, phân tích được các thông tin, hậu quả về trường hợp vi phạm đạo đức kinh doanh trong thực tế, có thể liên hệ thực tế tại địa phương. Năng lực điều chỉnh hành vi: Đồng tình, ủng hộ những thái độ, hành vi, việc làm phù hợp với chuẩn mực đạo đức kinh doanh; phê phán, đấu tranh với những thái

độ, hành vi, việc làm vi phạm chuẩn mực đạo đức kinh doanh. Năng lực tìm hiểu và tham gia các hoạt động kinh tế - xã hội: Hiểu và giải thích được hậu quả của các hành vi vi phạm đạo đức kinh doanh; biết cách vận dụng kiến thức vào việc tìm tòi, học hỏi phẩm chất đạo đức của nhà kinh doanh và vận động người thân trong gia đình thực hiện đạo đức kinh doanh. Năng lực tin học: Biết cách soạn thảo văn bản trên phần mềm (word, google doc,...), tạo video trình bày trên phần mềm (capcut, vita – video editor & maker,...), thiết kế poster trên phần mềm (powerpoint, canva,...).

- *Về phẩm chất*: Trung thực, có trách nhiệm thực hiện đạo đức kinh doanh khi có cơ hội được tham gia hoạt động sản xuất kinh doanh, thực hiện các việc làm phù hợp với lứa tuổi.

*Quy trình triển khai dự án và kỹ thuật dạy học minh họa

- Bước 1. Chọn đề tài và xác định mục tiêu dự án

GV sử dụng kỹ thuật chia nhóm kết hợp *kỹ thuật khăn trải bàn* để tổ chức chia HS thành các nhóm, đảm bảo tính đa dạng và hợp tác cùng thảo luận đề thống nhất đề tài. GV hướng dẫn HS sử dụng *sơ đồ tư duy* nhằm hệ thống hóa mục tiêu cần đạt cho đề tài. Nhờ đó, HS phát huy năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo, biết định hướng nội dung cần triển khai.

- Bước 2. Xây dựng kế hoạch thực hiện dự án

GV hướng dẫn HS vận dụng *kỹ thuật Kipling (5W1H)* với hệ thống câu hỏi định hướng: “What” (Vi phạm đạo đức kinh doanh là gì?), “Why” (Vì sao tồn tại?), “Who” (Chủ thể nào liên quan?), “Where/When” (bối cảnh xảy ra), “How” (tác động và cách giải quyết). Đồng thời, HS kết hợp kỹ thuật lược đồ tư duy để xây dựng kế hoạch cụ thể: xác định nhiệm vụ từng thành viên, thời gian thực hiện, sản phẩm cần hoàn thành. Giai đoạn này giúp HS rèn luyện năng lực lập kế hoạch, phân công công việc và dự kiến các khó khăn có thể gặp.

- Bước 3. Tiến hành thực hiện dự án

Trong giai đoạn này, HS thu thập thông tin từ báo chí, internet và thực tiễn địa phương về trường hợp vi phạm đạo đức kinh doanh trong thực tế. Các nhóm sử dụng kỹ thuật động não để thảo luận, phân tích và lựa chọn trường hợp điển hình, đồng thời vận dụng kỹ năng xử lý thông tin, phân tích dữ liệu và hợp tác nhóm. HS phát huy năng lực tin học, tiến hành xây dựng video, thiết kế poster tuyên truyền và soạn thảo bản thuyết trình để giới thiệu sản phẩm...

- Bước 4. Báo cáo và trình bày sản phẩm

HS trình bày sản phẩm dự án trước lớp. Trước hết, các nhóm cử đại diện thuyết trình để giới thiệu video và poster tuyên truyền. Sau đó, GV vận dụng

kỹ thuật phòng tranh như một không gian trưng bày và tiếp xúc với sản phẩm: HS tham quan để nắm bắt nội dung, đặt các câu hỏi làm rõ ngắn gọn (nếu cần) và ghi nhận ấn tượng ban đầu.

- Bước 5. Đánh giá và rút kinh nghiệm

GV tiến hành kỹ thuật *phòng tranh* dưới dạng thu nhận phản hồi để phục vụ đánh giá và hoàn thiện sản phẩm. Cụ thể, các nhóm HS lần lượt làm khách tham quan từng poster theo lượt mang theo nhãn dán (sticky ngôi sao, trái tim,...) lên sản phẩm poster mà mình yêu thích nhằm thể hiện sự đánh giá, nhận xét tích cực và giúp nhóm thực hiện nhận biết được mức độ hấp dẫn, hiệu quả của sản phẩm để từ đó hoàn thiện hơn.

Cuối cùng, GV tổng kết, rút kinh nghiệm, đồng thời khuyến khích HS vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

3. Kết luận

Việc vận dụng các KTDH tích cực trong PPDH dự án môn GDKT & PL 11 vừa cụ thể hóa các bước triển khai, vừa khuyến khích tính chủ động, sáng tạo và tinh thần hợp tác của HS. Nhờ đó, HS không chỉ tiếp thu kiến thức lý thuyết mà còn rèn luyện được những năng lực quan trọng như tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo, cùng với các năng lực đặc thù về kinh tế - pháp luật. Thực tiễn cho thấy, khi GV biết lựa chọn và kết hợp linh hoạt các kỹ thuật phù hợp với từng giai đoạn của dự án, hiệu quả dạy học được nâng cao rõ rệt. Đồng thời, việc gắn nội dung học tập với các vấn đề thực tiễn kinh tế - xã hội giúp HS phát triển toàn diện hơn, có khả năng vận dụng kiến thức vào cuộc sống và định hướng nghề nghiệp trong tương lai. Vì vậy, có thể khẳng định rằng, tích hợp các KTDH tích cực vào PPDH dự án là giải pháp cần thiết, góp phần thực hiện thành công mục tiêu đổi mới GDPT theo định hướng phát triển năng lực trong Chương trình GDPT 2018.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD & ĐT ban hành Chương trình GDPT - Chương trình tổng thể*. Hà Nội.
2. Phạm Thị Hồng Thắm và Phạm Thị Phương Thức (2021). *Thực trạng và một số giải pháp nâng cao năng lực sử dụng kỹ thuật dạy học cho giáo viên*. TC giáo dục, số 513, tr.9-13. Hà Nội
3. Phạm Thị Hồng Tú, Dương Thị Hương, Cao Phương Thảo (2024). *Tổ chức thực hiện các dự án học tập để phát triển năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng cho học sinh trong dạy học chuyên đề học tập Sinh học 11*. TC Giáo dục, tr.28-33. Hà Nội